Iarmarocul din Sorocinti

Mi-e urît să stau în casă; 3 Hai de scoate-mă în lume, *9*-S-aud cîntece şi glume, , *t*
Să văd fetele jucînd. ;,.. Şi flăcăii petrecînd! ";
(Dintr-o legendă de demult)

Ce farmec negrăit, ce copleşitoare frumuseţe au zilele de vară în Malorusia[2]! Ce dogoritoare sînt orele amiezii, cînd totul străluceşte în soare de-ţi ia ochii şi firea tace toropită de vipie, iar nemărginitul cerului ocean albastru parcă s-ar fi aplecat asupra cîmpiei biruit de iubirea lui pătimaşă, pentru ca apoi, pierdut de-atîta fericire, să aţipească îmbrăţişat cu frumoasa-i ibovnică pe care o strînge focos la pieptul lui ceresc! Nici scamă de nor pe boltă-i. Pe pămînt, nici măcar vreun murmur de glas omenesc. Parcă a încetat orice viaţă pe-aceste locuri: atît doar că-n slăvi, sus de toţ, tremură trilul cio-cîrliei, şi cîntecele ei argintii, zburînd, pogoară treaptă cu treaptă scara văzduhului spre cîmpia ce aromeşte de somn, îndrăgostită, iar la răstimpuri răsună zarea de vaierul vreunui pescăruş sau de răspicata chemare a pitpalacului. Pînă la cer se înalţă în neştire stejarii, părînd că se plimbă pe şes lenevosi, fără nici un rost, şi orbitoarele săgeţi ale razelor soarelui, învăpăind compactele coroane vrednice de penelul sau dalta unui artist, nu răzbesc totuşi prin frunzişul lor pînă în partea cealaltă, unde se iscă o umbră neagră ca a nopţii, o întunecime pe care lumina o ciuruie cu aurul ei doar cînd bate vîntul mai tărişor. Puzderie de gîze diafane îşi cern din zbor smaraldele, topazele, rubinele, safirele peste împestriţarea din cuprinsul peticelor de loc semănate cu legume, pe care le adumbresc zveltele tulpini de floarea-soarelui. Clăile de fin, negricioase, şi cele aurii, de snopi de grîu. şi-au ridicat tabăra peste tot pe Clmp, se tălăzuiesc cît vezi cu ochii. Cireşii, prunii, merii, perii, cu ramurile lor groase ce se îndoaie de belşugul rodului; cerul cu neprihănita-i oglindă - rîul, m falnica naturii cadra năpădită de verdeaţă... Ce voluptoasă, ce vis ferice e-o vară ucraineană!

Era una din astfel de zile de-o neasemuită frumuseţe, cu soarele potopind daurind totul, aşadar pe vremea zăpuşitoarei luni august din o mie opt e- • opt sute... Da, da. vreo treizeci de ani să tot fie de-atunci cînd, de pe
la zece
verste înainte de intrarea în tîrguşorul Sorocinţilor, forfotea şleahul de
en-ire călătorită în pripă din toate cătunele de prin împrejurimi sau şi de

N. V. Gogoi g seiite în cătunul de lingă Dikanka • Mivgorod

mai departe, sîrguind toţi, cu mic cu mare, spre iarmaroc. Din faptul dimineţii trecea întruna pe drum, şi nici că i se mai zărea vreun capăt, şiragul haraba. lelor încărcate cu sare şi peşte - harabalele cărăuşilor şi negustorilor ciumaci care tot anul străbat ţara în lung şi-n lat cu această marfă a lor. Vedeai apoi căruţe ce veneau domol purtînd în cîrcă munţi de vase de lut înfofolite în fin şi sătule parcă pînă peste cap de-atîta ţinere la arest şi întuneric; din cîte un coş de nuiele cocoţat în vîrful poverii din căruţă, doar ici-colo de răsăreau la vedere vreo strachină sau vreun chiup, fudulindu-se către lume cu smalţul lor plin de culori ce străpezeau văzul, şi această găteală a lor le atrăgea pe dată lungi priviri mîngîioase din partea iubitorilor de frumos. Mulţi dintre drumeţi căutau cu zavistie la olar, la stăpînitorul tuturor acestor juvaeruri, în timp ce el, însoţindu-şi pe jos cu pas rar olăria pornită la tîrg, avea neîncetată grijă să nu-i rămînă dezvelite uşuraticele şi spilcuitele făpturi de lut, şi drept aceea, din mers, nalt cum era, mereu trăgea îndărăt peste ele acel fîn, lor atît de nesuferit.

Singuratică, răzleţită de cîrdul carălor ce treceau pe drum, venea din urmă hai-hai o căruţă trasă din greu de boii trudiţi, şi în ea claie peste grămadă saci plini, fuioare de cînepă, valuri de pînză şi fel de fel de alt calabalîc de prin casa omului, iar în spatele căruţei, pe jos, tîrîndu-şi picioarele, înota prin praf gospodarul care, pornit la iarmaroc, se primenise el, pusese cămaşă curată, chit că şalvarii lui căzăceşti, făcuţi ca şi cămaşa din pînză groasă de casă, aratău ca-n orice zi: potlog. Cu mişcări molatice, cazacul îşi trecea din cînd în cînd dosul mîinii peste faţă ca să-şi şteargă sudoarea ce, şiroindu-i pe obrazul smead, îi picura ca din streaşină pînă şi de pe lungile-i mustăţi pudruite de acel neînduplecat bărbier-başa care, fără să-l cheme nimeni, la toţi vine, pe toţi îi dichiseşte, femeie sau bărbat, frumoasă ori slută, şi de vreo cîteva mii de ani tot pudruieşte cu de-a sila întreaga seminţie omenească, Alături cu stăpînul căruţei, bătea drumul, legată de codîrlă, o iapă, al cărei aer smerit destăinuia venerabila ei vîrstă. Nu puţini dintre cei ce-l ajungeau din urmă pe cazac, şi cu osebire tinerii, flăcăii, îi dădeau bineţe săltîndu-şi cuşma, apoi îşi urmau calea în acelaşi pas cu el. Numai că purtarea aceasta n-o datorau mustăţilor cărunte şi nici cumva măreţei înfăţişări a celui căruia îşi hotărau să nu-i ia înainte; destul era doar să-ţi înalţi privirea puţintel, ca să dai ochii de temeiul respectului lor: în căruţă, deasupra catrafuselor, şedea o fetişcană de mai mare dragul, rotunjoară la faţă, cu negre sprîncene ca trase din condei, ochi

căprui voioşi, gura fragă, pe buze un zîmbet tihnit, iar lunga cosiţă împletită, în care-şi prinsese ea panglici roşii şi albastre, precum şi cîteva flori de cîmp, sta roată ca o cunună de mare preţ pe fermecătoru-i căp-şor. Tare-i mai plăcea codanei, pe cît se pare, tot ce vedea la drum; pentru ea. în ceasul acela, toate erau minunăţii, lucruri nemaivăzute... şi ochii frumoŞ îi fugeau necontenit de colo-colo, să nu le scape nimic. Dar cum să nu se uit£
a? îtitîia oară în viaţa ei, la bîlci! Fată de opşpe anişori şi nu mai fusese iciodată pînă atunci la bîlci!... Numai că cei ce treceau încoace şi încolo pe *1* , ajj njci nu-şi puteau închipui cum mai stăruise ea şi cum se mai rugase de I L,ţjj.su pînă s-o ia cu el. măcar că tata-su altminteri cu dragă inimă i-ar fi Vnplinit chiar şi de mai demult dorinţa, de nu s-ar fi pus întruna de pricină abraşa maşteră a fetei, care maşteră, învăţîndu-se a-şi ţine din scurt bărbatul, mi ţi-l hăţuia pricepută, întocmai cum îşi hăţuise şi el pînă mai ieri bătrîna hpă dusă azi teleap-teleap să fie vîndută la iarmaroc, după ce-l slujise cu credinţă atîţia ani. Caţa de nevastă-sa... Dar staţi, să nu uităm, se afla şi ea acolo, şezind sus pe calabalîc: îşi pusese pornind la drum polca de zile mari, verde, pe care, ca pe o blană de cacom, măcar că polca ei era de postav, se vedeau cusute din loc în loc vîrfuleţe de cozi ca de cacom, numai că erau roşii; catrinţa ei bogată era toată patrăţele-pătrăţele ca o tablă de jucai şah; pe cap avea o scufie, care, lucrată din tulpan de culoare vie, îi dădea o înfăţişare, nu ştiu cum. deosebit de făloasă, ţinînd seamă ce busnată şi roşie-n obraji era această maşteră, pe a cărei faţă oricine arunca o cătătură citea atîta răutate, atîta hainie, îneît se cam lua de gînduri şi îndată se grăbea să-şi mute privirile pe chipul voios al codanei.
Se apropiau acum de Psiol călătorii noştri, începînd chiar a desluşi în zare un capăt al acestui sat; din depărtări venea pînă la ei o pală de răcoare ce părea şi mai bună după moleşitoarea, cumplita arşiţă de pînă atunci. Prin frunzişul cînd verde crud, cînd verde întunecos al mestecenilor şi plopilor negri sau albi risipiţi pretutindeni pe întinsul luncii, prinseră a fulgera de la o vreme sclipiri de seîntei reci, iar frumoasa frumoaselor, apa riului, dintr-o zvîcnire a strălucirii ei, îşi dezgoli sînul argintiu peste care se apleca falnic cîrlionţata pleată verde a copacilor. Năzuroasă ca şi semena ei — adică femeia frumoasă între frumoase - în acele momente răpitoare cînd credincioasa oglindă, pe care cum să n-o pizmuieşti, îi încadrează fruntea mîndru înălţată şi orbitor de albă, umerii filiali şi gîtul marmorean peste care, adumbrindu-l, se lasă voalul de mătase negru, prins în creştetu-i bălai, şi cînd aruncă dispreţuitoare toate podoabele pe care nu le mai vrea, înlocuindu-le cu altele, ce au curînd aceeaşi soartă şi tot aşa, la nesfîrşit, ascultînd numai de capriciile ci - la fel apa îşi schimbă ţărmii an de an, alegîndu-şi mereu alt drum şi mereu nipodobindu-şi preajma cu alte privelişti, noi. Uriaşele roţi ale morilor ce i se-nşiră de-a lungul îi urcă-n naltul cerului imensele valuri şi apoi, azvîrlin-JJU-L-Le pînă hăt-departe, firimiţe i le fac, împroşcînd preajma întreagă cu pulberea lor şi umplînd văzduhul de vuiete... Dar între timp căruţa cu cele două drumeţe pe care noi acum le cunoaştem ajunsese la pod şi începuse a-l trece, aŞa incît apa rîului. în care te puteai vedea ca într-o oglindă, îşi aşternea sub °chii lor desăvîrşita-i frumuseţe şi măreţie. Cer, păduri verzi sau bătînd în si-ellu oameni, cară cu olărie, mori - totul se răsturnase, totul stătea sau

mergea cu picioarele în sus fără să cadă nicicum în minunatul hău albastru. Furată de fermecata privelişte, mîndruţa noastră chiar rămăsese pe gînduri, uitînd pînă şi de turta de floarea-soarelui cu ale cărei seminţe se îndeletnicise pînă atunci tot drumul, spărgîndu-le de sîrg între dinţi - cînd numai ce auzi, uimită: „Phii, da frumoasă fată!" Cătînd în jur, văzu o ceată de flăcăi care se opriseră pe pod, iar unul dintre ei îmbrăcat mai ferches decît ceilalţi - purta mintean alb şi căciulă fumurie de miel de Reşetilovka[3] - îşi pusese mîinile în şolduri şi se uita semeţ la toţi cei care treceau prin faţă-i. Nu-i stătu în putere codanei să nu bage de seamă că obrazul lui pîrlit de soare avea totuşi tare mult vino-ncoa şi că privirea lui parc-o sfredelise, aşa încît lăsă ochii în jos la gîndul că, te pomeneşti, chiar el o fi rostit cuvintele de mai înainte.
— Frumoasă coz! îşi urmă vorba flăcăul acela cu minteanul alb, sorbind-o din ochi. Aş da tot ce am pe-o sărutare a ei. Da unde-i chip, că ia uite cum o păzeşte alături Talpa-iadului!
Hohote de rîs răsunară din toate părţile ca unul singur: numai că acest „bun găsit!" nu-i pică tocmai bine gătitei jumătăţi a acelui gospodar ce călca fără grabă în urma căruţei: din rumeni, obrajii ei se făcură gotcă şi o grindină de ocări, care de care mai într-ales, se abătu răpăind pe capul şolticului flăcău:
— Sta-ţi-ar dumicatul în gît, netrebnicule, ocnaşule! Cădea-i-ar un ol în cap lui tat-tu, să i-l spargă! Şi luneca-re-ar el pe gheaţă, de antihrist care te-a făcut! Şi pîrjoli-i-ar dracii barba pe lumea cealaltă!
— I-auzi-o ia cum mai drăcuie! spuse flăcăul holbîndu-se la ea ca şi cura adică, luat pe neaşteptate, îl descumpănise iureşul acela de „mulţumesc dumitale"; şi adăugă: Cum de nu-şi sclinteşte limba cotoroanţa asta, cînd trînteşte asemenea vorbe?
— Cotoroanţă? sări arsă frumoasa fost-ai leleo. Nelegiuitule! Du-te mai întîi de-ţi şterge

mucii! împieliţaţule şi nemernicule! N-o ştiu eu pe mă-ta, da află de la mine: e-o otreapă! Şi tat-tu, la fel! Şi tot neamul vostru! Cotoroanţă... Nici nu i s-a dus bine caşul de la gură, şi...
Căruţa sosise în celălalt capăt al podului, cuvintele ce au urmat nu s-au mai putut desluşi; dar flăcăul nu voia să se lase păgubaş, pesemne: fără a sta la gînduri înşfacă un pumn de tină din drum şi zvîrr! cu el după căruţă. Nimeri ţinta mai bine decît s-ar putea crede: într-o clipă, numai stropi de noroi pe nou-nouţa scufă de tulpan, iar rîsetele zvînturaţilor flăcăi se-nteţiră din nou. Murea de ciudă înzorzonata grăsană: căruţa însă, la vremea aceasta, se îndepărtase şi mai mult de pod, aşa încît maştera nu-şi mai putu vărsa focul decît asupra fiică-sei vitrege, care nu-i era vinovată cu nimic, şi asupra mototolului de bărbat care, deprins de ani şi ani să treacă peste el asemenea furtuni, tăcea ca pămîntul. fără să-şi facă sînge rău deloc, oricît se înverşuna mînioasa-i consoartă să-l scoată din sărite. Numai că ea niciodată nu ostenea meliţînd. drept care îl tocă şi-l boscorodi mai departe tot drumul, pînă sosiră în tîrguşor unde, îndată după

hatcă, traseră în gazdă la un cumatru şi vechi prieten al lor, cazacul Ţibulea[4].
r? bucuria întîlnirii cu toţi ai gazdei, cu care nu se mai văzuseră de mult,
lătorii noştri izbutiră să-şi alunge din minte pentru cîtva timp neplăcuta
" fjmplare ce avuseseră pe drum; întrebară una-alta despre iarmaroc şi-apoi se
1 neiră ca să se odihnească puţintel, că doar veneau de la drum lung.

II

Maica ta, Doamne, da ce nu găseşti acolo, în iarmaroc! Roţi, geamuri, răbuială, tutun, curele, ceapă, lume de tot felul... Chiar şi treizeci de ruble de-ai avea în chimir, tot nu ţi-ar ajunge să cumperi tot iarmarocul.[5]
(Dintro comedie malorusă)

De bună seamă că vi s-a întîmplat vreodată să auziţi de departe, undeva, cum se rostogoleşte apa unei cascade umplînd de vuiete văzduhul şi înspăimîntînd toată suflarea din preajma ei, şi v-aţi minunat de acel neîntrerupt şi ciudat zgomot asurzitor ce trecea valvîrtej din toate părţile pe lîngă dumneavoastră. Aceeaşi stare sufletească vă cuprinde, nu-i aşa? de îndată ce vă aflaţi în vălmăşagul unui iarmaroc sătesc, unde mulţimea nu mai alcătuieşte decît un singur trup uriaş ca de balaur şi, cotropind cu revărsarea ei şi pieţele şi îngustele uliţe, freamătă neîncetat, strigă, rîde cu hohote bubuitoare, sporovăie cu glas tunător. Gălăgia, gîlcevile, mugetele vitelor, behăieli, zbierete - se amestecă toate iscînd o larmă ce-ţi sparge urechile. Boi, saci, fîn, ţigani, olărie, muieri, turtă-dulce, cuşme - un talmeş-balmeş de culori ţipătoare, o harababură, o vînzoleală de lucruri şi de oameni grămezi-grămezi, grămezile acestea necontenit schimbîndu-şi alcătuirea între ele şi fugindu-ţi întruna de colo-colo prin faţa ochilor. Fel de fel de glasuri se înalţă acoperindu-se unul pe celălalt, e un potop de vorbe din care nici una nu iese la liman, nici una nu scapă de la înec; nici un strigăt nu izbuteşte să răsune întreg, neştirbit. Şi pocnete, pocnete peste tot, în tot iarmarocul: bat zdravăn palma cei ce-au vîndut cu cei ce-au cumpărat. Ici s-a rupt o căruţă în două, dincolo zăngăne fierul izbit, în vreo altă parte, unde se descarcă nişte Şcînduri, bubuie blănile de lemn trîntite de sus la pămînt; ameţeşti, nu mai ştii încotro să întorci capul, unde să te uiţi. De o bună bucată de vreme sosise în wrmaroc şi ţăranul despre care povestim noi şi, urmat de sprîncenată fiică-sa, îşi ot croia drum cu coatele prin îmbulzeală. Se oprea în dreptul unui car şi se uita, mcolo pipăia marfa cu degetele, întreba cît costă, voia să afle ce preţuri se mai cereau; iar mintea, în timpul acesta, îi fugea necurmat la ceea ce adusese cu el la

tîrg; vreo zece saci de grîu şi bătrina-i iapă. Din privirile fetei puteai totuşi înţelege că nu prea-i făcea ei plăcere să se învîrtă aşa, după tată-său, în jurul căruţelor cu saci de făină şi grîu. Ducea jindul unei alte părţi a bîlciului unde, sub umbrare de pînză, atîrnau atît de frumos, la vedere, panglicuţe roşii, cercei, cruciuliţe de cositor sau de alamă şi galbeni pentru salbe. Nu-i mai puţin adevărat însă că găsise ea de văzut destule şi aici, printre căruţe: bunăoară, se prăpădi de rîs cînd, la doi paşi de ea, un ţigan şi un ţăran bătură palma aşa de tare încît, de usturime, strigară amfndoi valeu: sau, mai încolo, cînd văzu un ovrei care, de băut ce era, îi tot dădea cu genunchiul în spate unei femei; sau

cînd nişte precupeţe ce vindeau raci se luară la ceartă şi, ocărîndu-se cumplit, se şi bătură zvîrlind una în cealaltă cu raci; sau cînd dădu cu ochii de un rusnac care cu o mînă îşi mîngîia barba de ţap, iar cu cealaltă... Şi. cum purta ea cămaşă bogată. cu alesături, numai ce simţi c-o trage de mînecă cineva. Cînd privi îndărăt - ce să vadă? O trăgea de mîneca flăcăul acela cu mintean alb şi ochi focoşi. îi năvăli fetei tot sîngele în obraji, iar inima i se porni repede-repede cum nu-i mai bătuse pînă atunci la nici o bucurie şi la nici un necaz: se uimise, îi părea bine, nici ea nu-şi mai dădea seama ce-i era.
— Nu te-nfricoşa, mtndruliţo, nu te-nfricoşa, n-am gînduri rele! îi vorbi cu glas scăzut flăcăul, apucînd-o de mînă.
„Poate-i adevărat, nu vei fi avînd tu gînduri rele, îi trecu prin minte codanei, dar vorba-i că eu m-am zăpăcit de tot... E necuratul la mijloc, el îmi dă ghes! De ştiut, doar ştiu bine că nu se cade... şi tot n-am tărie să-mi trag mîna din mîna lui."
Tată-su întoarse capul spre ea vrînd să-i spună ceva din mers, dar tocmai atunci auzi nu departe de el: „Griul". Magica putere a acestui cuvînt nu-i îngădui să nu se alăture pe loc celor ce-l rostiseră - doi neguţători care stăteau de vorbă între ei în gura mare - şi-i ascultă cu atîta luare-aminte, încît nu mai avu habar de nimic altceva. Iată ce-şi spuneau cei doi neguţători de grîne.

III

Ce zici de-asemenea flăcău? Mai rar ca el pe lume alţii: Parc-ar bea braga, nu trascău.
(Kotlearevski, *Encida)*

— Aşadar, măi frate, socoti că n-o să putem da grîul? întrebase unul din care. după cum arăta, părea a nu fi de prin partea locului, ci din cine ştie ce
. tîrguşor, aflîndu-se numai în trecere la iarmaroc şi venind pesemne de la
Hruni l[un]8 [cu] căruţa, fiindcă nădragii lui, duraţi din pînză de cea trainică,
estriţa, erau slinoşi şi pătaţi de catran; celălalt, cu o haină albastră, nu prea
[eC]he dar de pe acum peticită în cîteva locuri, avea în frunte un cucui cît toate
— Nici pomeneală, îl încredinţa cel cu cucuiul. Uite, ştreangul mi-l pun de eît fflă spînzur de craca asta, să mă vezi bălăbănindu-mă acolo ca un cîrnat agăţat în grindă de sărbători, de-om izbuti să vindem măcar o baniţă.
— Ce tot umbli să mă prosteşti, măi frate? i se împotrivi cel cu nădragi pestriţi. în afară de noi, nimeni n-a mai venit cu grîu aici, la iarmaroc.
Ciulind urechea la fiece vorbuliţă a celor doi neguţători, tatăl fetişcanei noastre gîndi: „Ba să fiţi voi sănătoşi, că eu zece saci am adus la tîrg".
— Ei, asta-i asta, că unde-i la mijloc uneltire diavolească, apăi cîştigi cît de pe urma unui rusnac rupt de foame, vorbi cu tîlc neguţătorul de-avea cucui în frunte.
— Cum diavolească? se îngrijoră celălalt, cel cu nădragii pestriţi.
— Da n-ai auzit ce tot zvoneşte lumea? urmă cel dintîi îndreptîndu-şi asupra celuilalt privirea piezişă, posomorită.
— Ei da!
— Păi da, asta-i asta. Consilierul comunal, curma-i-s-ar zilele înainte de-a apuca să i se zvînte pe buze rachiul cu care-l tot cinstesc panii, a hotărît să se ţină anul ăsta iarmarocul tocmai aici, unde-i locul spurcat de diavoli, aşa că poţi să te dai de ceasul morţii şi tot nu vinzi nici un bob. Vezi colo, hăt, la poalele dealului, şura aceea veche, dărăpănată? (La aceste vorbe, tatăl fetişcanei, arzînd de dorinţa de a afla totul, se apropie şi mai mult de cei doi tîrgoveţi, şi acum chiar că era numai ochi şi urechi.) Acolo, în şura aceea, tot timpul urzesc diavolii ceva; din cîte iarmaroace au fost pe locul acesta nici unul nu s-a încheiat cu bine. Aseară tîrziu trecea pe-aici un slujbaş de la canţăleria plăşii şi, cum trecea, numai ce i se arată în ferestruica podului un rit şi-aude venind dintr-acolo nişte grohăieli cumplite, de i s-a făcut sloi de gheaţă spinarea; ia să vezi numai ce-o să fie acuşi-acuşi, cînd o-ncepe să dea tîrcoale pe-aici *svitka roşie!*
— Care *svitkă roşie?*
Aici, cum sta de sorbea vorbele celor doi neguţători, cazacului nostru i se tocu părul măciucă; de spaimă, se răsuci cu faţa îndărăt, gata să spele putina ?• atunci îşi zări fata stînd fără grijă ochi în ochi cu un flăcău care o cuprinsese [e] mijloc: îşi şopteau pesemne vorbe dulci unul altuia şi nici habar n-aveau de [niC)] un soi de svitkă roşie pe lume. Care privelişte îndată risipi spaima cazacului şi-i dădu putinţă să privească iarăşi tihnit în jurul lui.
— Ehehe, măi frate! da meşter mai eşti, văd, la strîns în braţe o fată! Păi, abia într-a patra zi după nuntă am aflat cum trebuia s-o cuprind pe

răposată nevastă-mea Hveska, şi încă şi-atunci noroc de cumătru-meu, că e îmi fusese *vornicel* şi, va să zică, m-a învăţat.
Mirosind pe dată că tatăl drăguţei lui numai isteţ nu era, flăcăul îşi puse în minte să-l tragă frumuşel de partea lui:
— Apoi pesemne că dumneata nu mă ştii, da eu numaidecît te-am cunoscut.
— Te pomeneşti!
— Dacă vrei, îţi spun şi cum te cheamă şi ce poreclă ai şi tot-tot cu de-amănuntul: îţi zice Solopi Cerevik[7].
— Chiar aşa, Solopi Cerevik.
— Ei, şi-acu ia uite ici, la mine: tot nu mă cunoşti?
— Deloc. Nu mi-o lua în nume de rău, dar cîte mutre am văzut în viaţa mea, dracu le mai ţine minte!
— Păcat! Altfel ţi-ai fi amintit de feciorul lui Golopupenko[8]. ,.
— Adică tu eşti băiatul lui Ohrim? *A*
— D-apoi cine? Că de n-oi fi eu, numai că-i *cel de pe comoară*[9].,;
îşi scoaseră amîndoi cuşmele şi dă-i pupături; şi tot atunci, fără să mai piardă timp, fecioraşul lui Golopupenko porni la asalt:
— Ascultă ici, Solopi: precum vezi, eu şi fiică-ta ne-am căzut cu tronc aşa tare unul celuilalt, că nu ne mai rămîne de-acum decît să ne luăm, să ducem de-a pururi viaţă împreună.
— I-auzi tu, Paraskă! rîse Cerevik, înturnîndu-se cu faţa spre fiică-sa. Te pomeneşti chiar-chiar, cum s-ar zice, că tu şi el... asta... împreună... să mîncaţi adică dintr-un blid! Aşa? Păi dară, batem palma? Eee, apoi atunci, însurăţelule, ginere-al meu, hai de-om bea aldămaşul!
Şi se pomeniră tustrei în faţa tejghelei din binecunoscutul birt al iarmarocului, ţinut de o ovreică sub un umbrar de pînză, la adăpostul cărui umbrar sta de strajă o întreagă oştire de şipuri, sticle şi clondire de toate soiurile şi leaturile.
— He, he, eşti om de viaţă! Iacă de-asta-mi placi! rosti Cerevik atunci cînd, cherchelindu-se oareşicît, îşi văzu viitorul ginere turnînd rachiu într-o ceaşcă de cam jumătate de ocă, dînd toată ceaşca de-a duşca, pe nerăsuflate, şi-apoi trintind-o de pămînt, de-o făcu ţăndări. Ei, ce zici, Paraskă? Aşa-i că ţi-am găsii logodnic pe cinste? Ia numai cată la el ce voiniceşte trage ici, la măsea!
Şi, după ce încheiară cu aldămaşul, îşi luă fata şi porni cu paşi rari, chicotind şi clătinîndu-se, către căruţa lui, în timp ce flăcăul se îndrepta spre şirurile de tarabe unde găseai pînzeturi scumpe, găteli şi alte mărfuri de soi aduse aici de negustori veniţi chiar şi din Gadeaci sau Mirgorod - aceste două vestite oraşe ale guberniei Poltava - ca să aleagă acolo de pe acum o pipă d[e] lemn cît mai frumoasă, cu ferecaturi din cele ce bat la ochi, şi-apoi o

sie înflorată, şi-o cuşmă: daruri de nuntă socrului şi celorlalţi după cuviinţă, precum cere datina. :1J
ni **IV** »
Vreie omul orice-o fi să vreap Cînd muierea spune altceva Fă-i pe plac, n-ai încotro...
(Kotlearevski)
3
— Ştii una, nevastă? I-am găsit fetei logodnic!
— Chiar că de asta ducem noi lipsă acum: să vedem de-un logodnic! Nătîngule! Nătîng ţi-e dat pesemne să rămîi în veci şi-n trai! Da unde-ai mai văzut, unde-ai mai auzit să umble-n ziua de azi cineva după logodnic pentru fiica-sa? Mai bine te-ai fi gîndit cum să măritàm grîul; mîndru o mai fi arătînd şi logodnicu-ăla al tău! Parcă-l văd: flendurosul flenduroşilor.

— Da de unde, hehe! De-ai şti ce flăcău! Numai minteanul de pe el, de i-l preţăluieşti, face mai mult decît polca ta cea verde, dimpreună cu cizmuliţele tale cele roşii. Şi ce *falnic* zvîntă el rachiul!... Dracu să mă ia cu tot cu nevastă, de-am mai pomenit de cînd sînt pe lume flăcău ca ăsta: jumate-oca trage pe nerăsuflate fără măcar să se-ncrunte.
— Aşa, aşa: un beţiv şi-un pierde-vară; a tunat şi v-a adunat. Pun prinsoare că-i tocmai destrăbălatul acela care s-a legat de noi pe pod. Păcat că nu mi-a căzut în mînă pînă acum: îi arătam eu lui.
— Ba chiar de-ar fi tocmai acela, Hivria! Şi ce? Care-i e destrăbălarea?
— Hai? Care-i e destrăbălarea? Of, cap ai, minte ce-ţi mai trebuie? Auzi-l! Care-i e destrăbălarea? Da un ţi-erau ochii, prostule, cînd treceam cu căruţa Prin dreptul morilor? Sub nasul lui, ici sub nasul lui cel afumat de mahorcă îi face de ocară cineva soţia, şi el nici atîtica nu-i pasă.
— Cum, necum, eu nu văd la el nimic de osîndit; halal flăcău! Doar atît că, la iuţeală, ţi-a pecetluit mutra cu niscai bălegar.
Hai, hai! Cum văd, n-am chip de răul tău un cuvînt să scot! D-apoi Ce-nseamna asta? De cînd şi pînă cînd? Şi-mi mai şi vii acasă băut. măcar că din marfi, bineînţeles, încă n-ai vîndut nimic.
La această învinuire, băgă seamă şi Cerevik al nostru cum că într-adevăr Prea-prea îşi lăsase gura slobodă, drept care în aceeaşi clipită îşi acoperi cu

mîinile creştetul, bănuind, şi nu se înşela deloc, că mînioasa-i jumătate nu va întîrzia să-şi înfigă în părul lui conjugalele-i gheare.
„S-a dus naibii totul! Nuntă am poftit, nuntă mi-am găsit! gîndi, cotind degrabă din calea nevestei, care pornise acum spre el cu paşi apăsaţi. o să trebuiască să-i spun flăcăului, hodoronc-tronc, că nu. Doamne, Doamne, ce mai e şi beleaua asta pe capul nostru, al bărbaţilor, păcatele noastre! Plina-i lumea şi-aşa de tot soiul de răutăţi, iar Tu ţi-ai găsit de lucru să mai faci şi neveste!"
•W: *UĂ svi* ftă
k rife,
r,:
ia
Nu te da, arţarule, Verde cît timp eşti; Nu sta trist, cazacule. Tînăr cît timp eşti![11]
(Cîntec malorus)
Şezînd jos, lîngă căruţa lui, flăcăul cel cu minteanul alb privea dus pe gînduri mulţimea din iarmaroc, a cărei larmă se urma neostoită. Trudit, soarele acum sta gata să se despartă de lume, după ce-şi mistuise în flăcări, netulburat, amiaza şi dimineaţa; şi lumina amurgului se îmbujora mereu, fermecător. Albele corturi şi albele umbre de pînză te orbeau cu strălucirea vîrfurilor sau crestelor lor, pe care juca, abia văzută, un fel de învăpăiere slabă, trandafirie. în ferestrele ce zăceau stivă ici-colo în iarmaroc aşteptîndu-şi cumpărătorii, geamurile parcă luaseră foc; butelcile şi paharele din sticlă verde ardeau ca flacăra; uriaşele movile de pepeni verzi şi galbeni, sau de dovleci, sticleau, de parc-ar fi fost făcute nu din pepeni şi dovleci, ci turnate din aur şi aramă întunecată. Zarva bîlciului scăzuse mult, se domolea din ce în ce-, precupeţelor. ţiganilor, ţăranilor le umbla gura mai încet acum, mai alene, ostenită. Ba colo. ba colo, prindeau a clipi luminiţe în ferestrele caselor, iar printre ele, pe străduţele ce începeau a se cufunda în tăcere, se lăţea grabnic binemirositorul abur al găluştelor puse pretutindeni la fiert pentru cină.
Un ţigan nalt, cu faţa tăbăcită de arşiţe şi vînturi, se apropie de flăcăul nostru si-l bătu pe Mtnăr. întrebîndu-l cu glas voios, răsunător:
— Ce stai. Griţko, aşa plouat? Hai, lasă-mi boii c-un pol! 3
altceva nu mai ştii decît boii, boii! Numai la chilipir vă gîndiţi voi ăştia ,. neamul

tău. La jucat oamenii pe degete şi la tras pe sfoară.
— Ptiu, ce naiba ai? Eşti pus pe harţag. Ori ţi-e ciudă cumva că te-ai legat la cap fira sa te d°ara a rămas de gît cu logodnica?
Nu, nu-s eu omul acela; eu cuvîntul mi-l ţin totdeauna: ce am hotărît o Hata bun hotărît rămîne pentru totdeauna. însă. uite, hodorogul ăsta de ferevik n-are obraz pesemne nici de-un ban: doar ne înţelesesem, şi acum el dă îndărăt... Eh, lui nici nu i se poate aduce vină, e un tanău, nimic altceva. Renghiul mi l-a jucat cotoroanţa de nevastă-sa. aceea pe care am întîlnit-o noi azi pe P°di cind eram cu băieţii, şi-am făcut-o de tot rîsul! Hei, că nu-s eu ţar sau vreun pan mare şi tare! Mai întîi de toate, aş da poruncă să fie duşi la spînzurătoare toţi nătăfleţii care rabdă să-i ţină muierea sub papuc...
— îmi laşi boii c-un pol, dacă găsim ac de cojocul lui Cerevik, să ţi-o dea pe Paraska?
Griţko îl privi lung, neştiind ce să creadă. Pe smolitul chip al balaoacheşului se ivise ceva ca un rînjet nevăzut, care parcă-ţi dădea ştire că aveai a face cu un om învrăjbit şi atoatebatjocoritor, josnic din fire şi în acelaşi timp de o semeaţă neînfricare: oricine-l vedea putea să jure că în sufletul acesta sucit se întruniseră, gata oricînd să se dezvăluie. însuşiri din cele mai de seamă, dar a căror răsplată, pe întreaga faţă a pămînţului, nu-i decît una -spînzurătoarea. Drept gură, o bortă ce-şi căsca hăul pe neaşteptate la mijlocul drumului dintre nas şi bărbia ieşită înainte; buze subţiri pe care veşnic juca un zîmbeţ otrăvit; ochii nu mari, dar sticlind ca jeraticul; şi o nestatornicie a trăsăturilor feţei, vădind ca-n scăpărarea unor fulgere nestrămutată poftă de isprăvi şi, nu mai puţin, tot felul de gînduri ascunse - iată personajul a cărui figură parcă cerea imperios o costumaţie mai deosebită şi la fel de bizară, de altfel întocmai cum, în acel moment, ea se şi dovedea a fi, întrucft se compunea dintr-un anteriu roşcat bătînd mai curînd spre negricios şi care, gîndeai, ferfeniţă se face doar cît l-o atinge cu mîna cineva; în capătul de sus al anteriului, plete negre şi cîlţoase, lungi pînă la umăr; iar în picioare nimic decît ciubotele care lăsau la vedere dedesubt în multe locuri pielea tuciurie a purtătorului lor - şi toate acestea, delaolaltă, s-ar fi zis că se întrulocau cu el însuşi, ţinînd de trupeasca-i alcătuire.
— Nu cu un pol, cu cincisprezece ruble ţi-i las, dar să nu care cumva să ma înşeli! se învoi flăcăul privindu-l ochi în ochi. ţintă.
— Cu cincisprezece...? Bun! la seama, să nu zici pe urmă că n-ai zis aşa. Cincisprezece! Ţine de ici o bumaşca de cinci, arvună.
— Şi de mă minţi? e» De te-oi minţi, a ta-i arvuna. ,
— Bun! Atunci hai, batem palma! rjra
Hai! «oii

s *; »wl «A *Hmk*

VI

Aoleu, vine Roman, o să mă ia]a bătaie; şi să vezi, pane Homo, că nici dumitale n-o să-ţi fie moale...
(Dintr-o comedie malorusă)

— Ia-o-ncoa, Afanasi Ivanovici! Uite, gardul aici e mai uşor de sărit, e mai scund, saltă-te pe el şi nici o frică, să ştii: nătîngul meu s-a dus cu cumătrul la căruţe în iarmaroc, toată noaptea or să stea acolo, să nu şterpelească rusnacii cumva din marfă.
Vorbele acestea le rostea cu glas mîngîios nimeni altul decît abraşa consoartă a lui Cerevik, dornică să-l mai îmbărbăteze pe feciorul popii care, după ce se strecură temător de-a lungul ulucilor, izbuti curînd să se caţăre pe gard şi acolo stătu mult timp în picioare, cocoţat, părind o stafie naltă pînă la streaşină casei: ochea de sus locul cel mai bun pentru sărit dincoace, în curte, iar cînd în sfîrşit îşi făcu vînt, se prăvăli cu zgomot mare în bălării.
— Vai de mine! Te-ai lovit? Ori ţi-ai spart capul cumva, ferească Dumnezeu? bîigui Hivria, grijulie din cale-afară...

—Ssst! N-am nimic, n-am nimic, scumpă Havronia Nikiforovna! şopti feciorul popii icnind şi sculîndu-se din bălării. Doar usturime din cauza urzicilor, aceste buruieni ce muşcă asemeni şarpelui, cum zicea răposat-sfinţia-sa protopopul.
— Haidem în casă, că nu-i nimeni... Şi mă toţ gîndeam eu, Afanasi Ivanovici, ce să fie? poate ai luat *gtlci,* ziceam, de la cineva sau te dor *maţele:* că nu ţe-am mai văzut de-atîta timp. Şi-altminteri, ce mai faci? Am auzit că poporanii i-au adus părintelui, tatăl matale, fel de fel de plocoane.
— Mai nimic, Havronia Nikiforovna; cît e postul de lung, ce i-a adus lumea tătucăi? Cincisprezece saci de grîu arnăut, patru saci de mei, vreo sută de colaci, iară găini, dacă stai să le numeri, nici cincizeci, şi ouăle, cele mai multe din ele, clocite. Insă daruri cu adevărat de frupt, de dulce, ca să zic aşa, nu-s decît cele care ar fi de la dumneata, Havronia Nikiforovna! vorbi feciorul popii privind-o galeş şi îndesîndu-se în ea.
— Apoi, iată-le, Afanasi Ivanovici, poftim de ici, răspunse Hivria înşirînd pe masă cîteva străchini pline şi în acelaşi timp, fandosindu-se că-şi încheie
stingherită un nasture a! polcuţei, pe care pînă atunci şi-l lăsase descheiat. chipurile din nebăgare de seamă: şi înşiră şi din gură cele ce pusese pe masa:
colţunaşi, găluşte din făină albă şi gogoşele, şi minciunele!
— Pun rămăşag că toate aceste bunătăţuri sînt făcute de cele mai iscusite mîini din cîte numără neamul Evei! spuse feciorul popii apucîndu-se a înfuleca
din minciunele, cu cealaltă mînă trăgînd mai aproape de el strachina cu colţunaşi, iar între un dumicat şi celălalt urmîndu-şi vorba: Dar totuşi, Havronia
M
Nikiforo[vna] inima mea arde de dorinţa s-o înfrupţi cu ceva şi mai dulce decît orice gogoşele şi găluştele.
— D-apoi ştiu eu ce-ai mai pofti acum să mănînci? se prefăcu rotunjoara-i ibovnică a nu înţelege.
— Vorbesc adică de iubirea dumitale, scumpă şi neasemuită Havronia Nikiforovna! şopti feciorul popii, într-o mînă ţinînd un colţunaş, şi cu cealaltă cuprinzînd pe loc rotofeiul mijloc al gazdei.
— Mai ştiu eu ce ţi-o fi trecînd prin minte, Afanasi Ivanovici? făcu Hivria plecînd ochii, ruşinoasă. Doamne păzeşte! de nu cumva ţi-o fi dat adică prin gînd ca să mă săruţi!
— în această privinţă, hai să-ţi istorisesc ce mi s-a întîmplat mie odată, o prevesti feciorul popii. Pe cînd, ca să zic aşa, eram la seminarul teologic, mi-aduc aminte ca azi... Dar tocmai atunci se stîrniră **ctinii** din curte şi, o dată cu hămăitul lor, se auzi cum bate cineva în poartă. Hivria dădu fuga-n tindă şi se întoarse albă ca varul la faţă.
— Vai de mine, Afanasi Ivanovici, am păţit-o amîndoi: e-o mulţime de lume afară, bat să le deschid, şi parc-am prins şi glasul cumăţrului...
I se opri colţunaşul în gît feciorului popii... Se uită cu ochii holbaţi, ca şi cum, doar cu o clipă înainte, cine ştie ce arătare de pe lumea cealaltă îi făcuse o vizită în treacăt.
— Ghemuieşte-te colo sus! strigă Hivria inspăimîntată, arătîndu-i un cotlon pe care-l alcătuiau două scînduri bătute în cuie, sub grinzile tavanului, şi unde zăceau aruncate fel de fel de ciuveie de prin casă.
Dintr-o dată primejdia ce-l păştea îl făcu viteaz pe eroul nostru. Mai venin-du-şi el în fire cît de cît, sări pe cuptor şi de-aici se zgrepţănă cu băgare de seamă în acel cotlon; iar Hivria, cu sufletul la gură, se repezi să deschidă, fiindcă bătăile în poartă răsunau iarăşi, dar toţ mai tare şi mai nerăbdătoare.

ui iifc

VII

D-apoi c-aici minunile se ţin lanţ, boieri dumneavoastră![1]
(Dintr-o comedie malorusă)

Se petrecuse ceva ciudat în iarmaroc: oriîncotro te-ntorceai, ţe-ntîmpina zvo-[nu]l cum că prin marfa dinţr-o căruţă se arătase *svitka roşie.* O babă care vindea covrigi văzuse pe cineva tot aplecîndu-se din mers, ca şi cum căuta nu ştiu ce pe sub căruţe, şi i se păruse că acela ar fi fost necuratul, mai ales că faţa lui nu era [a]t[a] de om, ci mutră slută, cu rît cum au porcii. Vestea se întinsese repede pînă

,iW. •
îtjţKtl * tewrtto

în cele mai depărtate colţişoare ale bîlciului acum preschimbat în sălaş de cei ce înnoptaseră aici, şi a cărui zarvă în sfîrşit se potolise; toţi socoteau că ar fi fost nelegiuire să nu dea crezare zvonului, măcar că locul ales de babă pentru nego. ţul ei pe picioare se învecina cu acela unde, sub umbrar de pînză, o circiumă-reasă se îndeletnicea cu alte negoţuri, drept care baba toată-ziua-bună-ziua făcea plecăciuni tuturor sau nimănui, iar, cînd mergea, pas de pas descria pe drum nişte conture întru totul asemeni celor ale bunătăţilor din coşul ei. La zvonul acesta se adăugase celălalt, care se tot umflase trecînd din gură-n gură şi dînd ştire despre diavoleasca arătare ce-l întîmpinase la dărăpănătura de şură de la poalele dealului pe slujbaşul de la canţaleria plăşii, aşa încît toţi, la căderea nopţii, se strîngeau din ce în ce mai mult unu-n celălalt, de frică; se dusese tihna oamenilor, nu se mai încumeta nimeni a da geană-n geană; iar cei ce nu erau cu totului totul viţă de viteji şi aveau pe la cine dormi în tîrg plecaseră spre case. Printre aceştia de la sfîrşit se număra şi Cerevik dimpreună cu fiică-sa, cumătru-său şi mai mulţi musafiri care, poftiţi-nepoftiţi, hotărîseră să ţină de urît şi acasă, în noaptea aceea, cumătrului, precum şi lui Cerevik — şi lor, tuturor, se datorau zdravenele bătăi în poartă ce-o înspăimîntaseră pînă-ntr-atît pe Hivria noastră. Cumătrul se cam aghesmuise. Despre această treabă s-a putut lua la cunoştinţă de cei ce l-au văzut dînd roată de două ori cu telega prin toată bătătura pînă să descopere latura unde i se afla casa. Musafirii, la fel, deosebit de veseli, aşa încît lăsară deoparte ceea ce porunceşte buna-cuviinţă şi pătrunseră în casă fără a aştepta să intre mai întîi gospodarul. Ca pe ghimpi sta nevasta lui Cerevik, văzîndu-i cum prind a cotrobăi peste tot înăuntru.

— Ce-i, cumătră? o întrebă din prag, cu glas tunător, cumătrul. Tot te mai scutură frigurile?

— Da, nu prea mi-e bine, răspunse Hivria cătînd spre cotlonul de sub tavan. Cumătrul se răsuci către nevastă-sa care-l urmase în casă:

— Ia trage o fugă, femeie, de adă clondirul acela din telegă! Să cinstim cu lumea asta care a poftit la noi; mai mare ruşinea cum ne-au vîrît în toţi sperieţii afurisitele acelea de muieri din iarmaroc. Că zău, oameni buni, îşi urmă el vorba sorbind dintr-o cănită de lut, degeaba ne-am întors! Iacă, pun prinsoare pe cuşma asta a mea nou-nouţă că muierile din iarmaroc îndrugau cîte şi mai cîte înadins, ca să-şi rîdă de noi. Da hai să zic că o fi fost chiar cu-adevărat necuratul! Ei, şi ce, dacă-i necuratul? Scuipă-l în ochi! Na uite, chiar acum în clipita asta, numai să-i treacă lui prin cap să se arate bunăoară ici, în faţa mea: potaie să fiu, de nu i-aş vîrî o tiflă chiar sub nas!

— Dar de ce-ai pălit aşa dintr-o dată? îl întrebă cu glas mare unul dintre musafiri care, mai nalt fiind cu o şchioapă decît ceilalţi, ţinea să se arate şi viteaz-

— Cine, eu?... Vezi-ţi de treabă, ai visat pesemne!

Musafirii îşi cam dădură coate. Pe chipul acelui lungan rău de gură şi dornic să pară viteaz, licări zîmbetul mulţumirii de sine. Un altul îi şi prinse gîndul:

Cum să pălească! Nici pomeneală! S-a făcut roşu ca racul, nu-l vezi? Numele lui acum. decît Ţibulea, mai bine ar fi Bureak[1] - ori şi mai bine *Svitkă osie,* că tot a vîrît ea spaimă-n lume.

clondiraşul dădea ocol mesei, necurmat sporind voia bună a oaspeţilor. Dar Cerevik al nostru, care de mai demult se perpelea, stînd mereu cu gîndul • acea *svitkă roşie* ce nu mai lăsase nici un răgaz nesăturatei lui pofte de a afla orice, se dădu bine pe lîngă cumătrul:

— Fă-ţi pomană, cumetre! De cînd te rog şi iar te rog şi tot degeaba, să-mi spui odată povestea cu blestemata ceea de *svitkă.*

— Eee, cumetre, asta nu-i poveste de spus în pragul nopţii; ţi-oi spune-o doar de-atît, ca să-ţi fac placul şi (adăugă uitîndu-se la ceilalţi) să-l fac şi oaspeţilor noştri, că-i văd eu, şi ei doresc ca şi tine să ştie mai multe despre drăcovenia asta. Ei, fie şi-aşa. Ascultaţi ici! îşi scarpină un umăr, se mai şterse la gură cu poala straiului, puse amîndouă mîinile pe masă şi începu:

— Un diavol odată, ce vină i-or fi adus ai lui asta zău habar n-am, destul că s-a pomenit dat afară din iad.

— Cumetre, da cum? îi tăie vorba Cerevik. Cum să fie dat afară din iad un diavol?

— Păi, ce să-i facem, cumetre? Uite, l-au alungat şi gata, aşa cum izgoneşti din casă dinele. Poate că-l apucaseră hachiţele să facă vreo faptă bună, păi atunci ai lui, scurt: afară! Şi mi ţi l-a prins o jale pe bietul drac şi tînjea după iadul lui, de-i venea să se

spanzure. Ce să mai facă? De-atîta inimă rea, hai să se pună pe băut. Se aciuise chiar în şura aceea de la poalele dealului, ai văzut-o, care stă să se năruie, că de-aceea nimeni acum, dacă-i om curat la cuget, nu trece prin dreptul ei fără să-şi facă mai întîi semnul crucii, să-l apere - ei, şi ajunge diavolul un beţiv, de nu-i găseşti pereche nici printre flăcăi, oricît ai căuta. Din zori în noapte nu mai ieşea din circiumă...
Aici căpăţînosul de Cerevik din nou îi curmă vorba:
— Ce stai de spui, cumetre? Da-l lăsă un cîrciumare pe diavol să-i intre-n prăvălie? Că, slavă Domnului, diavolul are coarne, are la degete gheare.
— Ei, vezi, aici e aici: îşi pusese cuşmă şi-şi trăsese pe labe mănuşi cu un deget. Cine să-l mai cunoască? Şi bea el, bea zdravăn zi de zi, pînă ce odată se pomeneşte lefter, băuse toţi banii. Cîrciumarul îi dăduse pe datorie cît îi dăduse, da pe urmă, canei. Ajunge diavolul de-şi lasă amanet cîrciumarului haina de pe e o svitkă de postav roşu. pe nici măcar o treime din preţul ce-l făcea ea cu adevărat - ţinea cîrciumă pe-atunci în iarmarocul Sorocinţilor un ovrei. I-o gogeşte, va să zică. acelui ovrei şi-i spune: ..Da ia aminte, jupîne, peste un an bob-numărat viu să-mi iau svitkă înapoi: nu cumva s-o vinzi pînă atunci!" şi dus a rost, parcă intrase în pămînt. Stă ovreiul, se uită bine-bine la svitkă: aşa stofă niClln Mirgorod nu găseşti să cumperi! Şi straşnic de frumoasă la culoare, Palalaie, nu te mai saturi privind-o! Mai trece o vreme şi iacătă. i se urăşte

ovreiului să aştepte pînă s-ar fi împlinit anul. Se mai scarpină el pe sub perciuni, şi-apoi pune mîna pe un pan bogat care tocmai era în trecere pe-aici; mi ţi-j jecmăneşte, îi vinde lui haina pe cinci galbeni, de nu şi mai mult. De soroc uitase ca de-a muri. Cînd deodată, într-un amurg, numai ce vine unul la el: „Hei, jupîne. ia dă-mi svitka înapoi!" Mai întîi cîrciumarul chiar nu l-a cunoscut, însă după aceea cînd s-a uitat mai bine, repede s-a şi prefăcut că niciodată nu-l zărise în ochi: „Ce svitkă? N-am nici o svitkă! Nici cu spatele nu ştiu de ce svitkă zici!" Atunci celălalt pleacă; numai că seara ovreiul, după ce se zăvorise în odăiţa lui puchinoasă de şi-a numărat pînă-ntr-o leţcaie banii din sipete şi-apoi îşi pusese cearşaf în cap şi-ncepuse să se roage pe ovreieşte lui Dumnezeu - deodată aude niştejoşneli la ferestre... Ce să vezi? în fiecare din ele, cîte un cap de porc... In clipa aceasta, chiar se auzi cu adevărat ceva ca o bolboroseală care aducea foarte cu grohăitul porcului; păliră toţi... Cumătrului, cum povestea, prinse a-i luci faţa de năduşeală.
— Ce-i? îngăimă Cerevik, înfricoşat.
— Nu, nimic!... răspunse cumătrul tremurind varga. ţfc,-.
— Ia! îi ţistui unul din musafiri. iţn.
— Aizis tu ceva...? H*. -Nu!
— Dar cine-a grohăit?
— Dumnezeu priceapă de ce ne-am pierdut toţi aşa cu firea! Că doar nu-i nicăieri nimic! începură să se uite cu teamă jur-împrejur prin încăpere şi să scotocească fiece ungher. Hivria, mai muit moartă decît vie.
— Vai de capul vostru, parc-aţi fi nişte muieri! îi luă ea totuşi la trei păzeşte. Asta vi-i căzăcia, asta vi-i virtutea de bărbaţi? Mai bine atunci pune-{i-vă furca-n brîu şi apucaţi-vă de tors! Careva, pesemne, Doamne iartă-mă, s-o fi... ori o fi scîrţîit laviţa sub careva, şi vouă atît v-a trebuit, vă zvîrcoliţi ca nebunii!
Puseră nasu-n jos vitejii noştri la auzul acestor ocări şi, de ruşine, îşi mai veniră în fire; cumătrul, sorbind din cănită, se apucă să povestească mai departe:
— Ovreiul, mort de frică; d-apoi lască porcii atunci, cum se lungiseră ei că stăteau numai pe labele dindărăt ca pe catalige, odată intră înăuntru în casă prin ferestre şi - ce mort? nici un mort! - mi ţi-l invie cu biciul, c-aveau nişte bice din cele împletite în trei, juca tontoroiul ovreiul săltînd mai sus decît uite colo grinda ceea din tavan. Hai, le cade el la picioare, mărturiseşte... Numai că svitka nu mai avea acum de unde s-o dea înapoi. Pe drum, panul acela fusese prădat de un ţigan, care vînduse haina unei precupeţe; precupeaţa şi-o pusese şi se-ntorsese cu ea aici, în Sorocinţi, la iarmaroc, însă din ceasul acela nu mai avusese parte de nici un muşteriu. S-a minunat cit s-a minunat ea şi în cele clin urmă a priceput: nici nu se-ncăpea vorbă, haina cea roşie îi era de vină. Că de-aceea, de fiecare dată cînd şi-o pusese, tot simţise că parc-o apăsa întruna ceva. Fără să mai stea la cumpene, fără să se mai întrebe ce şi cum, o ia şi-o

ruiică-n foc - cînd colo, satana de svitkă nu arde! „Eee, ăsta-i plocon de la j'avol! - Şi-i

vine-n minte precupeţei ce să facă: vîră haina pe furiş în căruţa
nui ţăran sosit la iarmaroc cu nişte unt de vînzare. Prostu-ăsta, cînd dă de
vitkă, se bucură; dar pe urmă vede că nu-l mai întreabă nimeni cum dă untul.
Hehe, „u-i lucru curat cu cel ce şi-a lăsat svitka la mine!" înşfacă repede toporul si-o taie bucăţi; na, că bucăţile se tîrăsc pe pamînt una spre cealaltă şi iacătă iarăşi haina la loc, întreagă. îşi face omul cruce, pune mîna din nou pe topor şi dă împrăştie bucăţile peste tot cît mai departe una de cealaltă, apoi se tot duce. g de-atunci în fiecare an, şi tocmai pe vremea iarmarocului, diavolul, cu mutra aceea a lui de rîtan, umblă de colo pînă colo prin locul unde a fost atunci sforul tîrgului, grohăie întruna şi-şi culege haina de pretutindeni, bucată cu bucată. Acum cică-i lipseşte numai mîneca stîngă. De cînd s-au petrecut cele ce v-am povestit, lumea se fereşte ca dracul de tămîie de locul acela şi iacă, or fi vreo zece ani de cînd nu s-a mai ţinut acolo iarmaroc. Anul acesta însă, l-a împins păcatul pe consilierul...

Cealaltă jumătate a numelui dregătoriei consilierului comunal încremeni nerostită pe buzele povestitorului...

Bufnise o fereastră, spărgîndu-se cu zgomot mare; zăngănind, ţăndările geamului zburaseră din pervaz şi în locul lor răsărise cumplitul rît al unui porc, care-şi rotea privirea prin încăpere, ca şi cam ar fi întrebat: „Da ce faceţi voi aici, oameni buni?"

ifcfn *kţk* rtKJ ih ,isob niO

vm

xmu !oo rtu-imî

.. .Ca un cîine cu coada-ntre picioare-(Ori ca un Cain tremurînd înfricoşat; *A* Iară din nas îi picura mahorcă. (Kotlearevski, *Er*

I De groază toţi cei dinăuntru înţepeniseră. Cu gura deschisă, cum îl prinsese clipa, cumătrul se prefăcuse în stană de piatră; ochi i se holbaseră, de ziceai că acuşi or să-i sară din găvane; mîna îi rămăsese în aer, cu degetele răsfirate şi neclintite. Nemaibiruindu-şi frica în nici un fel, musafirul acela mai nalt decît toţi, care făcea pe viteazul, sări ca ars în picioare şi ajungînd cu creştetul pînă în tavan, izbi scîndurile prinse curmeziş sub grinzi; cu Qetunaturi şi pocnete, scîndurile se prăbuşiră, iar feciorul popii veni de-a erbeleacu a pămînt. „Văleleu!" ţipă ca-n gură de şarpe unul dintre musafiri. •• de spaimă picînd pe spate de-a lungul unei laviţe, începu să vînture acolo ln mîini şi din picioare în toate părţile. „Ajutor!" răcni altcareva, trăgîndu-şi

repede cojocul pînă peste cap. Cumătrul, scos din împietrirea lui de această a doua spaimă, se tîra pe jos dîrdîind, de parcă-l scuturau frigurile, şi cautînd adăpost sub poalele neveste-si. Lunganul ăl viteaz se strecurase iute şi degrabă în cuptor, aşa strimtă cum era gura cuptorului, ba mai şi trăsese cu mîna lui, după el. uşiţa. Iar Cerevik, ca şi cum l-ar fi împroşcat cineva cu uncrop, îşi tuflj în cap în loc de cuşmă, pripindu-se, o oală, ţîşni din casă-afară şi-o rupse la fugă pe uliţă, de-i sfîrîiau călcîile; abia cînd osteni, îşi mai încetini întrucîtva iuţeala pasului. îi bocănea inima ca piua morii, pe obraji îi curgea năduşeala şiroaie. De vlăguit ce se simţea, sta gata-gata să cadă din picioare, cînd numai ce desluşi cu urechea un tropot în urma lui şi-şi dădu seamă că alerga cineva după el... I se tăie răsuflarea... „Dracu! dracu!" răcni din adîncul bojocilor nemaiştiind pe ce lume se află şi peste o clipă se prăvăli, pierzîndu-şi simţirile. Mai auzi totuşi cum striga cineva chiar în spatele lui: „Dracu! dracu!" şi-apoi un bufnet, se năruise, nu ştia ce, peste el. Din această clipă nu mai avu ştire de nimic şi, asemeni spăimîntăţorului leş ce zăcea-n strîmta-i raclă, rămase şi el, mut şi ţeapăn, lungit în mijlocul drumului.

*"•

LX

llUi,

Din faţă mai calea-valea;
Din dos, ehei! Chiar ca dracu.
(Dintr-un basm popular) î

— I-auzi, măi Vlas, vorbi săltîndu-se într-un cot unul din liota celor ce dormeau în noaptea aceea afară, pe uliţe. Aici, pe-aproape de noi, a pomenit cineva de dracu.

— Treaba lui! mormăi, întinzîndu-se de-i trosniră oasele, ţiganul ce sta culcat alături. Pomenească-şi toate cimotiile, n-are decît!

— Da, dar a răcnit, de parca-l zdrobea cineva! ,..   — Eh, cîte nu-i năzar omului prin somn!
,.   — O fi, dar tot trebuie să vedem ce s-a-ntîmplat, ia scapără din amnar!
Celălalt ţigan se ridică în picioare bodogănind, un roi de scîntei şi încă unul îi brăzdară ca nişte fulgere faţa, el îşi ţuguie buzele suflînd în iască şi apoi, ţinînd în mîini opaiţul - adică, precum e obiceiul în Malorusia, un hîrb cu său de oaie în el şi o feştilă împlîntată în său - porni înainte, să lumineze drumul.
— Stai! Văd ici ceva, fă-mi lumină!

m

Li se alăturară mai mulţi dintre cei din preajmă.* Ce vezi. Vlas?
Ce să văd? Doi oameni parcă; unul la pămînt. celălalt dintre ei o fi dracu, asta nu-mi dau seama. - Si cum arată cel de deasupra? E-o muiere!
- x! ni
fii. bun, acela-i dracu! i,
Se stîrni un hohot de rîs care deşteptă mai toată uliţa.
— o muiere în cîrca unui bărbat? Se pricepe ea, va să zică, la călărit! vorbi unul clin mulţimea ce se adunase roată.
— Ia uitaţi-vă, oameni buni! zise altul ridicînd de jos un ciob din oala de lut. care, deşi pe jumătate spartă, încă nu se desprinsese cu totul de scăfîrlia lui Cerevik. Ia uitaţi-vă ce mai cuşmă şi-a pus în cap paraleul ăsta!
Larma şi hohotele sporind fără încetare, cei doi morţi, adică Solopi şi nevastă-sa, îşi veniră în simţiri şi, încă plini de spaima prin care trecuseră, statură mult timp nemişcaţi, aţintindu-şi cu groază privirea pe tuciuriile feţe din jurul lor: la lumina înşelătoare a opaiţului ce ardea cu flăcăruia necontenit zbătută, ţiganii, împresuraţi de întunericul de nepătruns al nopţii, păreau cită frunză şi iarbă, dar nu ţigani, ci iasme cumplite pe care parcă le învăluiau nişte aburi groşi ce-ar fi năboit de sub pămînt.

X

3Î)
• Vi ; :iT5 Piei, du-te pe pustii, arătare diavolească!
•iii;: sq
(Dintr-o comedie vialorusă)

O dată cu înviorătoarea adiere a vîntişorului din faptul dimineţii, tîrgul Sorocinţilor prinsese a se trezi din somn. Din toate hornurile vedeai înălţîn-du-se rotocoale de fum ce întîmpinau răsărirea soarelui. în iarmaroc se şi pornise zarva de totdeauna: oile behăiau, caii nechezau, gîgîitul atît al gîştelor, cît şi al precupeţelor cotropise din nou toată piaţa - iar înfricoşatele zvoniri despre svitka roşie, zvoniri care, în ajun. la orele pline de mister ale amurgului, strecuraseră atîta teamă în mulţime, acum, o dată cu sosirea dimineţii, Pieriseră parcă tară urmă.
Acasă la cumătrul, în şura acoperită cu paie. Cerevik, căscînd şi întin-ndu-se cît era de lung pe aşternutul ce şi-l încropise acolo printre boi şi saci de făină sau de grîu, s-a trezit şi nu se-ndura. n-avea pe cît se pare nici cea mai mcă dorinţă să se despartă de lumea visurilor lui de peste noapte - cînd deodată auzi un glas care-i era tot atît de bine cunoscut, ca şi locurile pe

* fcfttlswitG iigui i U iinwtii i!. MV.

unde-şi oploşea lenea alteori, adică binecuvîntatul cuptor de la el de-acasă, din sat, ori cîrciumioara a cărei stăpînă era neam de departe cu el, cîrciu-mioara fiindu-i însă aproape, la vreo zece paşi de poarta casei.
— Hai scoală, scoală odată! bătea toaca la urechea lui drăgăstoasa-i soţie smucindu-l de-un braţ cît putea mai tare.
în loc să răspundă, Cerevik îşi umflă fălcile şi începu să dea cu pumnii, ca şi cum adică ar fi bătut darabana.
— Zăludule! ţipă ea făcînd un pas îndărăt, să n-o ajungă vînturarea pumnilor lui, din care unul cît pe ce s-o lovească în nas.
Cerevik se ridică în capul oaselor, se mai frecă la ochi, cată în jurul lui:
— Naiba să mă ia, sufleţelule, visam, se făcea că mutra ta era o tobă şi că-mi poruncisieră s-o bat, ca să dau deşteptarea precum un rusnac - cine crezi? taman rîtanii

aceia de care, cum zice cumătrul...
— Ia las, las, nu mai înşira verzi şi uscate. Du-te mai bine cu iapa la tîrg, s-o vinzi. Că rîde lumea, zău aşa: ne-am cărat cu marfa pînă aici, în iarmaroc, şi încă n-am vîndut nici un fuior de cînepă...
— Ba bine că nu, femeie, îi întoarse vorba Cerevik. Şi abia de-acu înainte ce-o să mai rîdă ea de noi!
— Hai du-te, du-te mai repede! De tine rid toţi şi-aşa.
— Ce să mă duc? N-am apucat nici să mă spăl pe faţă. nu vezi? urmă Cerevik căscînd, scărpinîndu-se la spate şi, o dată cu aceste, dîndu-şi osteneală să cîştige cît mai mult timp întru folosul lenei lui.
— Ia uite, l-a pălit toana ghiloselii acum! De cînd şi pînă cînd, mă rog? Na de ici ştergarul, ia-ţi cu el urdorile de la ochi...
Şi zicînd acestea, consoarta lui Cerevik puse mîna repede pe ceva ce-i păruse a fi o cîrpă strînsă boţ - şi o zvîrli cît colo, cutremurîndu-se de groază: era o bucată din mîneca hainei roşii!
— Hai, du-te la treburile tale, adăugă apoi, încercînd să nu se piardă cu firea, dacă văzu că lui bărbat-su, de frică, i se tăiaseră picioarele şi-i clănţăneau dinţii.
— S-a dus pe apa sîmbetei vînzarea! boscorodea Solopi mai pe urmă, în timp ce dezlega iapa şi pornea cu ea de dîrlogi la tîrg. Nu degeaba, cînd mă găteam de drum încoa, spre blestematul ăsta de iarmaroc, întruna îmi simţeam sufletul aşa de greu şi tot mi se părea că parcă mă pedepsise nu ştiu cine să car de-a spinarea hoitul unei vite: şi boii, aşa, de capul lor, de două ori au dat să se întoarne din drum. Păi dacă - uite, abia acum mi-am adus aminte! -dacă ne-am pornit la drum într-o zi de luni... Acum, na, trage ponoasele!. •
• Cusurgiu mai e şi procletul ăsta de diavol: ce i-ar fi fost să poarte svitka aşa cum e, fără o mînecă? Ţi-ai găsit! îi cere lui inima să nu dea pace bietei omeniri. Ia să fiu eu diavol, de-o pildă - lucru de care Doamne apără-mă şi

este-fliă! - ce, m-aş apuca să umblu noaptea teleleu după nişte prăpădite
de petice?
Drept atunci însă, un glas gros şi ritos curmă scurt filozoficeştile editaţiuni ale eroului nostru. Ridicînd privirea, Cerevik se pomeni faţă-n faţă £u un ţigan nalt care-l întreba:
— Ce ai de vînzare, gospodarule?
Neguţătorul iepei tăcu, numai cît îl măsură pe ţigan din tălpi în creştet şi, fîră să se descumpene, fără să se oprească din mers ori să dea drumul dîrlogilor din mînă:
— Da ce, tu nu vezi?
— Curele? întrebă celălalt cătînd pe sub sprîncene la ceea ce ţinea în mînă
Cerevik.
— Curele, dacă pentru tine o iapă e totuna cu dîrlogii ei.
— Iapă o fi, dacă zici, dar ce dracu, neică, ai ţinut-o numai cu paie pesemne!
— Cu paie?
Drept care, Cerevik dădu să smucească dîrlogii ca să tragă iapa mai în faţă şi să-i dovedească neobrăzatului de ţigan că-i ponegrea marfa, dar mîna lui, în loc să smucească, se repezi înainte cu o uşurinţă de neînţeles şi-şi plesni stăpînul peste bărbie. Cînd privi îndărăt - de ţinut, ţinea el mereu dîrlogii, însă i-i retezase cineva, şi iapa nicăieri, iar de curele atîrna legată - oleu! i se fiku parul măciucă! - o bucată din mîneca hainei roşii!... Scuipînd, făcîndu-şi cruci peste cruci şi vînturînd din mîini în toate părţile, o zbughi lepădîndu-se pe loc de acel dar neaşteptat şi tot fugind aşa, mai sprinten decît un flăcăuan, se mistui ca o săgeată în mulţimea din iarmaroc.
Mî-e «ir[1] **cu fi.** -ai. soif
[1]U fiu-iC
Hoţul de păgubaş.[1]*
neneni Jocului, nici un p ec». Gritko.
(Zicătoare)
— Puneţi mîna pe el, puneţi mîna pe el! auzi strigîndu-se în urma lui cînd într-un capăt de uliţă unde se-ngusta locul şi numai ce se pomeni de vînjoasele braţe ale cîtorva flăcăi.
— Aşa, legaţi-l cobză, ăsta-i cel de i-a furat iapa bietului om!
— Ba vedeţi-vă de treabă, ei, Doamne! De ce să mă legaţi?
— Mai şi întreabă! Da tu de ce l-ai prădat în tîrg pe ţăranul acela de-i spune Cerevik?

— Aţi căpiat, mai flăcăi! Unde s-a mai pomenit să se prade cineva pe e însuşi? Eu sînt Ce...
— Ia lasă minciunile! Ce fugeai aşa, de parcă te călcau dracii din urmă?
— Păi, vrînd-nevrînd o rupi la fugă, cînd dai de-o haină diavolească...
— Ehe, sufletele! mai vezi de alţii, să-i păcăleşti; las c-o să dai tu socoteală consilierului şi pentru asta: umbli să vîri lumea-n sperieţi cu necuratul.
— Puneţi mîna pe el, puneţi mina pe ei! răsunară nişte strigăte în alt capăt al uliţei. Uite-l colo, uite-l cum fuge!
Şi-atunci deodată Cerevik dădu ochi cu cumatru-său, care însă acum j se-nfăţişa în starea cea mai de plîns cu putinţă: legat cu mîinile la spate şi dus încotrova de-o ceată de flăcăi.
— S-a dat cep minunilor! vorbi către lume unul din ceată. Numai de l-aţi fi auzit ce tot îndruga, potlogarul ăsta, la care-i destul doar să te uiţi ca să-ţi dai seama cît e de tîlhar! Cînd l-am luat noi la întrebări, că de ce fugea aşa ca nebunul, zice: vîrîsem mîna în buzunar, voiam să trag pe nas o ţf de tabac -şi în loc de tabacheră s-a pomenit că scosese la iveală o cîrpă roşie, o bucată de svitka dracului, şi din cîrpă cică ar fi ţîşnit o limbă de foc, iar el atunci tiva, ia-o la sănătoasa!
— Ehehe! ăştia-s fraţi de cruce unul cu celălalt! Ia legaţi-i laolaltă, cot la cot.

.fit;
...XII

-;. ica, COSÎM,.
1 nrp: siffnsă boş
-fu ţiin
rf" *-ftkufik*

Cu ce-am greşit eu, oameni buni. aşa de tare?
De ce mă canoniţi? îi întrebă Tarcuş.
De ce vă faceţi rîs aşa de mine-acuş?
De ce, de ce? Şi ochii plecînd cu-ndurerare,
Din ochi potop de lacrimi îi curseră, amare.
(Artemovski-Gulak, *Panul şi dinele)*

? — Cumetre, dar chiar cu-adevărat n-ai şterpelit nimic? îl întrebă Cerevik pe cumătru-său, cum zăceau ei amîndoi cot la cot sub coperisul de paie al unui şopron.
— Ei. acum na şi tu! cumetre! Da usce-mi-se mîinile şi picioarele de-affl furat vreodată ceva în viaţa mea. afară doar de nişte colţunaşi cu smîntînă de la mama. şi asta - cînd? că n-aveam decît zece anişori.
— Apăi, atunci, cumetre, de ce-a picat pe noi asemenea bucluc? Ba de tine încă-i mai uşor. nu ţi se aduce altă vină decît doar că ai furat ceva de la cineva:
cînd eu, vai de păcatele mele, ia uite ponos: că cică m-am prădat eu pe Pene însumi, de iapă! Of, asta ne-a fost nouă ursita, cumetre, precum se vede: - n.avem parte de nimic bun în viaţa noastră.
— Vai şi-amar de noi, sărmanii, rămaşi de izbelişte cum sîntem! Si se porniră amîndoi pe un plîns cu sughiţuri.
— Da ce-i cu tine, Solopi? vorbi Griţko intrînd chiar atunci în şopru. Cine te-a legat şi te-a pus la popreală?
— Ah, Golopupenko, tu eşti? strigă Solopi, luminîndu-se dintr-o dată la faţă. Uite-l, cumetre, el e, ţi-am povestit cine-i. Un flăcău şi jumătate! Na, aici ne loc să mă trăsnească Dumnezeu, de nu l-am văzut cu ochii mei cînd a dat pe gît dintr-o sorbitură o cană mai cît capul tău de mare şi nici măcar nu s-a încruntat cît de cît.
— De, cumetre! Halal flăcău, mai mare dragul, dar dacă tu n-ai ştiut să-l preţuieşti...
— Acum, iacă vezi, urmă Cerevik înturnîndu-şi privirile spre Griţko. M-a ajuns pesemne pedeapsa Celui-de-sus, fiindcă-s vinovat în faţa ta. lartă-mă, băiete! Crede, bucuros aş fi făcut pentru tine orice... Dar ce vrei? O apucaseră dracii pe baba mea!
— Eu, Solopi, nu ştiu ce-i răzbunarea. Dacă doreşti, îţi dau drumul! Griţko ,le făcu semn din ochi flăcăilor care-i păzeau pe cei doi cumetri şi care numaidecat năvăliră în şopru şi chiar ei, cu mîinile lor, dezlegară funiile; iar jGriţko adăugă: în schimb, fă şi tu ce se

cuvine, Solopi: nunta fiică-ti şi a mea! îşi să-i tragem atunci un chef să se ducă vestea, să jucăm hopakul, de să nu mai putem de picioare tot anul.
— *Bun! Bun de tot*[20] strigă Solopi bătînd din palme. Mi-e inima sprinţară acum, de parcă mi-ar fi prins rusnecii baba şi-ar fi luat-o cu ei. Ce mai tura-vura? Ia să fac eu nunta chiar azi; pe urmă... prinde orbul, scoate-i ochii!
— Ai grijă, Solopi, pînă-ntr-un ceas ne vedem iarăşi; tu du-te acasă acum, că te aşteaptă acolo muşterii: unii pentru grîu, alţii pentru iapă.
— Ce? A dat cineva de iapa mea? -A dat!
De bucurie, Cerevik încremeni locului, nici un pas nu mai putu face, numai cît se uita lung cum pleca Griţko.
— Ce zici, Griţko, bine-am scos noi treaba la capăt sau nu? spuse ţiganul cel nalt, aţinînd calea flăcăului. De-acum ai mei sînt boii, da?
— Ai tăi. ai tăi!
VI
im*i
foni
60
Co
XIII
hi
Ji»
Mămucuţă. mămucuţă. lasă grijile,
In picioare pune-ţi iute ciboţelele,
Ciboţele de safian
Crape inima-n duşmatif:1.i
Sune şi răsune
Potcoavele tale!
Fără grai rămînă
Duşmancele tale![21]
(Cîntec de nuntă)
j
ll;;ilT
ia-
Singurică în toată casa, Paraska şedea cu braţele colac pe masă şi bărbia peste ele, de i se vedea numai chipul drăgălaş. Sumedenie de visuri se ţeseau în căpşorul ei bălai. Din cînd în cînd, pe buzele-i ca cireaşă se ivea dintr-o dată un surîs fugar şi atunci negrele sprîncene i se înălţau de bucuria cine ştie cărei închipuiri dragi; alteori norul îngîndurării iarăşi i le cobora, adumbrindu-i ochii mari căprui. „Şi de n-or ieşi toate aşa cum mi-a spus el?" îşi şoptea fata, parcă biruită de o îndoială. „Şi de nu l-or lăsa să mă ia? Şi de... Ba nu, iacă n-o mai fi aşa! Maică-mea vitregă face tot ce-i trece ei prin cap; da ce, nu pot să fac şi eu la fel? Las că ştiu şi eu să mă încăpăţînez... Tare-i frumos Griţko! Şi ce focoşi i-s ochii ăia negri! Ce drag mi-e să-l aud cum spune.- *Parada, îngeraşule*[22]*]* Ca turnată-i stă svitka aceea albă! I-ar trebui şi-un brîu mai aprins la culoare... Las că-i ţes eu unul, cum ne-om vedea la casa noastră. Ba chiar îmi pare bine cînd mă gîndesc că de-acum înainte maică-mea vitregă, urmă Paraska în mintea ei, scoţînd din sîn o oglinjoară chenăruită cu hîrtie roşie, oglinjoară pe care o cumpărase din iarmaroc cu o zi înainte - oriunde o să ml întîlnesc cu ea şi orice-ar fi (şi se privea în oglinjoară cu tainică mulţumire) măcar să crape, tot nu-i fac plecăciune. Nu, maşteră, n-o s-o mai baţi pe fiică-ta vitregă! De-acum înainte mai degrab o face plopul pere şi răchita micşunele, decît să mă plec eu în faţa ta! Stai că era să uit: scufia! o fi ea a maşterei, da ia s-o încerc, să văd cum îmi sade nevastă!"
Zis şi făcut. Se ridică de pe laviţă şi cu capul aplecat ca să se poată vedea mereu în oglinjoara pe care, cu amîndouă mîinile, şi-o ţinea dreaptă sub ochi, începu să meargă prin casă încet, de parcă se temea să nu cadă: vedea jos, în locul duşumelei, tavanul, peste tavan, curmeziş pe grinzi, seîndurile de pe care cu o seară înainte picase rostogol feciorul popii, iar de jur-împrejurul tavanului policioarele de pe pereţi, pline de străchini şi ulcele. „Dar ce am-Parc-aş fi un prunc care abia învaţă să meargă", se miră ea de sine însăşi şi rîse: „Mi-e frică să calc!" începu atunci să joace pe loc şi de ce juca, mai tare-i

ea jar pînă în cele din urmă, coborind mîna stîngă şi sprijinindu-şi-o în V Id se-apucă să joace de-a binelea, din potcoave sunînd, oglinda ţinînd-o * i departe sub ochi şi din gură cîntînd cîntecul care-i era ei cel mai drag:

Brebenoc frunzuţă verde, Aşterne-mi de bine! Tu, bădiţă cu ochi negri,» Vino lingă mine!

"

Brebenoc frunzuţă verde, Aşterne-mi mai bine! il Tu, bădiţă cu ochi negri, Vin mai Ungă mine![2]

m KJBbv .j.;,! E8 —

.) *hh* **no** ua *ut* ifecjK **o** ij .usifi

***™*™* ′′mU** **nu**

i]ii ut

în timpul acesta Cerevik, întoreîndu-se acasă, o văzu din tindă pe fiică-sa cum juca singură, cu oglinjoara în mînă, şi atunci stătu locului, în prag, privind-o. Bună bucată de vreme se uită aşa, făcînd haz în sinea lui de năstruşnica toană a fetei, care, furată de închipuirile ei, habar nu mai avea pesemne de nimic; dar cînd mai şi auzi cîntecul acela ştiut de el, îl trecu o furnicătură din tălpi pînă în creştet; odată-şi propti pumnii în şolduri semeţ, făcu doar un pas înainte şi, ghemuindu-se pe vine, prinse a arunca repede în faţă-i cînd un picior, cînd celălalt, uitînd de toate rosturile care-l aduseseră acasă. Tresăriră amîndoi, tată şi fată, şi se opriră din cîntec şi joc abia cînd le ajunse la ureche răsunătorul hohot de rîs al cumătrului:

— Iacă-i bun, pînă să-nceapă nunta, v-aţi pornit pe veselie singuri-sin-gurei! Ia mai bine ieşiţi repede în bătătură: a sosit mirele!

La auzul cuvîntului „mire", Paraska se făcu mai roşie-n obraz decît I panglicile pe care şi le împletise în păr, iar fluşturaticul ei părinte, dintr-o dată pmintindu-şi pentru ce venise, strigă:

— Tii, fată! Hai repede! Şi adăugă uitîndu-se cam cu teamă în jurul lui: Bună-bucuroasă c-am vîndut iapa, Hivria a şi dat fuga să-şi cumpere fel de fel de găteli şi nimicuri, aşa îneît treaba ce-o avem noi de făcut musai să fie gata pînă n-apucă ea a se întoarce.

Nici nu trecu bine pragul Paraska ieşind pe uşă, că se pomeni cuprinsă în braţe de flăcău! cel cu mintean alb. care o aştepta în uliţă împresurat de o mulţime de lume.

— Doamne, binecuvîntează-i! spuse Cerevik împreunîndu-le mîinile. Şi ai spuse: Ducă-şi viaţa împreună ca florile din cunună!

Dar atunci numai ce se stîrni zarvă mai încolo, în mulţime: lje l